

Flade Kirke.

Historie/Jyske Samlinger, Bind 5. række, 7 (1943)

Link til pdf:

http://img.kb.dk/tidsskriftdk/pdf/ho/ho_5rk_0006-PDF/ho_5rk_0006_72915.pdf

Link til webside:

<http://tidsskrift.dk/visning.jsp?markup=&print=no&id=72915>

pdf genereret den : 28/5-2008

Flade Kirke.

Af C. Klitgaard

(med velvillig Understøttelse af *Carlsbergfondet*).

I mægtig Majestæt rager Flade Kirkebakke sydøst for Frederikshavn op over det omgivende Terræn og krones øverst af Kirken, hvorfra der er en storslaet Udsigt over Havet mod Øst og over Landet i alle andre Retninger. De Folk, der ved Aar 1250 lagde Kirken her oppe, har ikke ladet sig afskrække af Besværet med at føre Materialerne til Vejrs og har heller ikke taget Hensyn til, at det gennem Aarhundreder vilde volde Kirkegængerne Besvær med at vinde herop; de har som Sognefolkene i Tise, Børglum, Vennebjerg og mange andre Steder ønsket, at deres Gudshus skulde kunne ses viden om, og at deres jordiske Levninger skulde stedes til Hvile paa »Bjergets Top«, hvor man var nærmest Guds Himmel.

Som Kirken fremtræder nu, bestaar den af *Skib* og *Kor*, *Vaabenhus* mod Nord og en *Sidebygning* mod Syd, men den har i Aarenes Løb paa forskellig Maade forandret Udseende, og herom skal, væsenligst paa Grundlag af Kirkens Regnskabsbøger 1596—1698, berettes følgende¹⁾:

Kirkens ældste Del, *Skib* og *Kor*, er fra romansk Tid og er opført af Munkesten, saa Tidspunktet kan an-

¹⁾ Kirkens Regnskaber 1596—1880 findes i Landsarkivet i Viborg.

tagelig sættes til ca. 1250, Slutningen af den romanske Byggetid. Mærkeligt nok har man i denne stenrige Egn foretrukket at bygge Kirken af Tegl i Stedet for af Kamp, som jo er det almindeligste Byggemateriale i Vendsyssels Kirker fra den Tid; men maaske har man i Teglstenedes tidligste Tid anset dem for smukkere end Granit, som var saa almindeligt i den foregaaende Tid, og ved Hjælp af Mursten kunde ogsaa lettest tilvejebringes den Udsmykning med Lisener og Rundbuefriser, der endnu ses paa Kirkens Nordside, men er forsvundet ved Ombygning af Sydsiden ligesom ogsaa Korgavlen, som ombyggedes 1654, da den var skredet ud. Kirken minder meget om Hjørring Sct. Hans Kirke, der er fra samme Tid og ligeledes bygget af Mursten med samme Udsmykning.

I den senere Middelalder forlængedes Flade Kirke $7\frac{1}{2}$ Meter mod Vest, hvad der kan tyde paa en tiltagende Folkemængde i Sognet — vel foraarsaget af det da foregaaende store Fiskeri ved Kysten, og samtidigt tilføjedes *Vaabenhuset*. Kirken har fladt Bjælkeloft og har nu Tegltag, men den har tidligere været blytækket. Ved Korbuens Sydside er der en muret Niche, i hvilken der vel engang har været anbragt en Helgenfigur.

Indtil 23. Nov. 1689 tilhørte Kirken *Kongen*, der da bortmageskiftede den til Kancellisekretær *Christian Mule* tillige med Kaldsretten og Kaldsretten til det 1688 i Fladstrand byggede Kapel. Senere kom Flade Kirke under *Knivholt*, men 1693, da Otto Arenfeldt til Knivholt havde den »i Forvaltning« efter Transaktion mellem ham og Mule, kom den tilbage til Kongen, da Præsten Jens Wang gjorde opmærksom paa, at Tjenden var henlagt under hans Kald. (Missive af 18. Marts 1693.)

Kirketienden var 7 Tdr. Rug, 7 Tdr. Byg og 4 Tdr. Havre, ialt Hk. 16 Tdr.; men ved Kongebrev af 18. Juni 1632 blev den perpetueret til daværende og efterfølgende Præster i Flade mod Afgift (til Kirkens Vedligeholdelse), men uden Indfæstning, og da Kronen solgte Kirken, skulde Køberen derfor have nogen Refusion, og Kirken kom saa tilbage til Kronen.

Til *Kirkens Lys* var henlagt et Stykke Jord, som Søren Pedersen i Røntved havde i Brug o. 1600. Det er vel de 7 smaa Stykker Jord, som en Mand i Kærskov havde i Brug, da de solgtes med Kirken 1689. De angaves 1658 at ligge østen for Røntved og norden for Torndal, og Jordlejen af dem var da 3 Mark.

Byggearbejder paa Kirken.

- Ca. 1605 købtes 1 Skippund (160 kg) Bly af *Kirsten Thomasdatter* i Lindet i Aasted Sogn.
- 1635 købtes 6 Læster *Kalk* (72 Tdr.) i Sæby og 600 *Mursten* paa Stenshede; Kirken var da meget brøstfældig.
- 1637 købtes 2 Skippund *Bly* paa Hirsholmene¹⁾, og *Blymesteren fra Vrensted* lagde 11 Skippund Bly paa Kirken. *Benhuset* istandsattes.
- 1639 *Klokkehuset* istandsattes.
- 1642 Eftersom de gamle Folk, baade Adel og andre, har beklaget sig over, at det Træ i Altergulvet, som de sad paa, naar de annammede Sakramentet (Knæfaldet), var alt for lavt, havde Fru *Birgitte Lindenov*²⁾ foræret et Træ dertil.
- 1643 købtes *Bly* i Aalborg og hentedes der med Vogn.
- 1646 byggedes et nyt *Benhus* paa nordre Side af Kirken.

¹⁾ Vel Strandingsgods.

²⁾ Til Bangsbo, død 1648, gift med *Otto Skeel*.

- 1648 lagdes nyt *Bly* paa søndre Side af Koret af *Blytækkeren* fra Vrensted, der hentedes ved Albæk Kirke. Den *søndre Kirkedør* omtales.
- 1649 købtes 18 Tdr. *Kalk* i Sæby og hentedes paa 6 Vogne. *Jakob Murmester* i Mosbjerg arbejdede ved Kirken.
- 1651 hentedes 200 *Mursten* i Sæby af 4 Vogne.
- 1654 var *Kirkens østre Gavl* udfaldet og ommuredes af *Christen Murmester*, der hentedes ved Lengsholm.
- 1661 foretog *Christoffer Murmester* i Sæby en Hovedreparation paa Kirken.
- 1663 istandsattes *Brigsdøren* (Gitterdør mellem Kor og Langskib).
- 1675—76 blev Kirken omdannet til en *Korskirke* efter Stiftsøvrighedens Befaling »formedelst Folkenes Trængen og Stolenes Mangel« (Fladstrand var da i stærk Vækst som Følge af Anlæg af Fæstningsværkerne og tiltagende Handel her). Ved samme Tid synes Kirken at have faaet *Taarn*.
- 1680 lod *Otto Arenfeldt* til Knivholt efter Tilladelse og paa egen Bekostning mure Dør for sin Stol og betalte herfor 4 Rdl. til Kirken.
- 1682 blev der bortstjaaet en Stang af et Vindue i den nye Korskirke (Udbygningen paa søndre Side af Kirken). *Kirkens Vinduer* blæste hyppigt ud.
- 1688 blev der lagt nye Kamme paa *Taarnet* paa vestre Ende af Kirken, Vinduet paa Taarnets søndre Side fornyedes, Gavlen paa Taarnet fra det øverste til midtpaa istandsattes ligesom Kammen paa Vaabehuset. *Jakob Hansen* i Købstrup (tidl. Køgstrup) var Murmester. Der købtes *Kalk* af *Holger Pachs* til Sæbygaard og Borgmester *Chr. Rhuus* i Sæby samt af (Tolder) *Frans Melvins*

Enke *Dorte* (Nielsdatter) i Fladstrand; *Tagsten* købtes paa Sæbygaard, *Mursten* af Peder Thomsen (Kjærulf) paa Haven og Teglblænder *Jens Olufsen* i Kæret. *Lægter* købtes af *Kirsten Nielsdatter* i Fladstrand. *Mads Thomsen Smed* paa Stenhaven lavede *Smedearbejdet*, Glarmester *Roland Pedersen* lavede nye *Vinduer*, og *Chr. Poulsen Aastedmand* lavede *Drejerarbejdet*.

- 1692 fornyedes *Klokkehuset* (Klokken hang altsaa ikke i Taarnet).
- 1694 lagde Blymester *Thomas Nielsen Mørk* i Vrensted Bly paa søndre Side af Taget fra Koret til Taarnet samt nordre Side af Koret og paa Vaabenhuset. Blyet købtes af *Chr. Lauridsen* i Aalborg, *Laurids Klim* i Fladstrand og *Peder Jensen* i Vejle.
- 1695—96 reparerede Murmester *Peder Aggesen* af København¹⁾ Vaabenhus og Taarn, alle Materialer købtes i Fladstrand.

Inventaret m. v.

Kirkeklokken omtales ikke i Regnskabet; den er i Renæssancestil med Indskrift: WELBØRDIGE MAND. MOGNS. IUEL. TIL. KNIFHOLT. VERBVM. DOMINI. MANET. IN. ÆTERNVM. MICHEL WESTFAL. ANNO 161.

- 1624 solgtes Kirkens gamle *Altertavle* for 10 Sletdlr. til Hirsholmene²⁾. (Den findes endnu i Hirsholmens Kirke, er trefløjet og fra ca. 1500 med Gud Fader og Søn i Midtpartiet og Sct. Laurentius og Sct. Katharina paa Sidefløjene).

¹⁾ Antagelig *Peder Aggesen Kron*, der senere bosatte sig i Hjørring og nød stor Anseelse som Murmester.

²⁾ Kirken paa Hirsholmene byggedes først 1638, men der er altsaa længe før gjort Forberedelser.

- 1639 lavedes *Alterlysene* i Sæby.
- 1648 købtes 13 Alen Lærred til en *Messesærk* hos *Samuel Hermansen (Gesmel)* i Sæby. *Skabet* i Kirken istandsattes.
- 1657 havde Kirken følgende *Inventar*: 2 *Messing-Lysetager*, den ene var brudt midt over¹⁾, *Frederik II's Bibel* i Folio, en gammel, aldeles ubrugelig *Alterbog*, en gammel *Gradual* (Messebog), et gammelt *Alterklæde* af halvt Damask, en *Messehagel* af det samme Slags Tøj, som er draged (∩: foret) med »smittid« (∩: farvet) Lærred, en gammel *Messeværk*, en forgyldt *Kalk*²⁾ med tilhørende *Patel* (Disk), vejer tilsammen 31 Lod 3 Kvintin, en *Vinflaske* af Tin paa 2 Potter, en ny *Bibel* af sidste Edition (∩: Udgave), et gammelt *Skab* at forvare Messeklæderne udi, med dobbelte Døre og Laas, et *Jern-Ildkar* at hente Ild udi. Til Daaben var intet »*Bækken* eller noget andet end en huggen Sten«. *Christen Guldsmed* i Sæby fik 5 Sletdr. 1 Mk. 3 Skill. for *Patellen* og *Forgyldning* m. v.
- 1661 blev *Skriftestolen* og *Altertavlen*³⁾ istandsat af *Ib Tømmermand*, Kirken fik ny *Messehagel* og *Messesærk* af sort »stakket Flods« (Fløjl) med Guld- og Sølvfrynser og nyt *Alterklæde* af samme Stof.
- 1663 fornyedes *Stolene* i Koret (Kirkens øverste Stole er fra 1592 og udskaarne med *Otto Skeel* til

1) Det er vel næppe Kirkens nuværende anselige Malmstager, der bærer Aarstal 1591 og Navnet *Villum Frandsen*.

2) Den nuværende er fra 1692 med *Otto Arenfeldts* og *Hustru Agate Kirstine Becks Vaabener* og Navnecifre.

3) Det maa være en ca. 1624 anskaffet *Altertavle*, der atter blev fornyet i det 18. Aarh. med en *Tavle* i Barokstil.

- Bangsbo og Fru *Birgitte Lindenovs* fædrene og og mødrene Vaabener).
- 1665 lavede *Thomas Smed* paa Stenhaven en ny *Kirkerist*, da tyvagtige Folk havde stjaalet den tidligere.
- 1669 købtes en ny *Messesærk* af *Claus Høg* i Aalborg, da Tyve havde stjaalet den, der blev anskaffet 1661.
- 1674 havde Kirken en *Blok* staaende ved Fladstrand, den var nylig opsat og gav god Indtægt.
- 1679 blev *Klinkerne* paa Stenterne stjaalet og fornyedes derfor.
- 1683 havde Kirken bl. a. en forgyldt *Alterbog* og en sort *Fløjlspong*.
- 1686 havde Kirken faaet et stort, drevet *Bækken* af Messing i Døbefonten.
- 1692 var den gamle *Alterkalk* ganske ubrugelig; den vejede 28 Lod og omlavedes med Tillæg af 11 Lod og 3 Kvintin Sølv samt Guld for 6 Sletdlr. 2 Mk. Arbejdet kostede godt 20 Sletdlr., og heraf gav Præsten 2, medens Otto Arenfeldt til Knivholt gav Resten. Alterkalken, der endnu findes, bærer *Otto Arenfeldts* og hans første Hustru *Agathe Kirstine Becks* Vaabener og Navnecifre. Samtidigt gav Præsten *Jens Olufsen Wang* og Hustru *Anne Pedersdatter Hemmet* et nyt *Alterklæde* af rødt Atlask, og den forrige Præst Hans Borchhorsts Enke, *Elle Poulsdatter Tanche*¹⁾, gav en *Messehagel* af brunt, blommet, ostindisk Atlask med Kors paa af Sølv- og Guldkipling.

¹⁾ Udvendig i Korets Sydmur er Gravsten over ham og Hustru. I Kirken fandtes 1727 Epitafium med latinsk Indskrift over ham og Hustru. Han var født 6. Juni 1638, død 15. Feb. 1678. Hun var født 1624 og døde 28. Aug. 1695.

- 1693 forærede Præsten *Jens Wangs* Hustru et *Ligklæde* til Kirken, der udlejede det.
- 1696 gav *Henrik Bille* til Bangsbo og Hustru *Ingeborg Kirstine Pentz* en *Lysekrone* af Messing.
- 1705 gav Pastor *Jens Wang* og Hustru en *Oblatæske* af Sølv med deres Navnecifre.
Prædikestolen ses ikke at være restaureret 1596—1698; den er fra 1588 og skænket af *Mogens Juel* til Knivholt, død 1605¹⁾.

Kirkens Indtægter m. v.

- 1627 blev *Kirketienden* ydet paa Knivholt, »da Fjenderne kom til Landet«.
- 1629 blev den ligeledes ydet paa Knivholt, »da Fjenderne var uddraget«.
- 1635 betaltes *Lejerstedspenge* 2 Sletmark for *Kirstens* Lig i Flade Vestergaard²⁾.
- 1648 betaltes 1 Rdl. til Hr. *Hans Christensen* i Ulsted efter kgl. Bevilling.
- 1648 *Jakob Andersen*, som boede ved Fladstrand, havde i sin Velmagt lovet Kirken 10 Sletdlr., de skulde indkræves hos hans Arvinger³⁾.
- 1651 betaltes *Lejerstedspenge* for *Jens Skræder* i Rævdal 2 Mark og for *Ingierd* i Trunderup 2 Mark.
- 1653 betaltes *Lejerstedspenge* for *Søren* i Vestergaard 2 Mark.
- 1654 for *Jens* i Rævdal 2 Mark.
- 1655 eftergav *Anne Bendtsdatter*, salig *Hans Sørensen Tolders* i Aalborg, Kirken hendes Mands Krav

¹⁾ I Korvæggen er opsat Gravsten over hans Fader *Mogens Juel*, død 1579, og hans to Hustruer, *Ingeborg Galskyt* og *Inger Tidemand*.

²⁾ Antagelig for Grav paa Kirkegaarden.

³⁾ Han kom fra Viborg til Fladstrand, fordi *Hans Dyre* til Knivholt holdt saa meget af ham. Sæby Tgb. 16. Nov. 1707.

paa 24 Sletdlr. for *Bly* samt *Provstepenge* 9 Sletdlr. Hans Sørensen (død 1651) havde været Fuldmægtig for Regnskabsprovsten over Vendsyssel, Dr. med. Poul Moth og havde vist haft Stillingen i Forpagtning af ham.

- 1658 besværede Præsten sig over at holde Kirken med *Vin og Brød* for 1½ Td. Rug, 1½ Td. Byg aarlig, »formedelst den store Conflux af fattige Folk, som dagligen did søger og sig ved Stranden ned-sætter«. Betalingen forhøjedes saa med ½ Td. Rug, ½ Td. Byg og 3 Mark. Denne Tilstrømning af fattige Folk var en Følge af Svenskekrigen 1657—60 og Brandenburgernes og Polakkernes Udplyndring samt Pest (Hungertyfus?), der tvang Befolkningen til at søge Udkommet, hvor der var lidt Udsigt til at finde det, og det var der vel nærmest ved Fiskeriet ved Flade Strand, og fra nu af opstod her en hel Bebyggelse, medens der før den Tid kun synes at have været faa Beboere her¹⁾. Efter at de omfattende Befæstningsanlæg var begyndt 1675, fik Fladstrand yderligere Vind i Sejlene.
- 1671 betaltes 2 Mark for »Kirkens Jord at bryde« (o: Grav) til en fremmed *Skibmand*.
- 1673 betaltes 6 Tylter Fyr- og Gran-Deller (Brædder) for en fremmed Skibskarls Lejersted i *Kirken*.
- 1673 betaltes 4 Daler for salig *Hans Schrøders* Begravelse i *Kirken*²⁾.

¹⁾ 1568 var her dog 26 »Strandbyggere« (Præsteindberetning), men da Storfiskeriet ophørte i første Del af 1600erne, gik denne Bebyggelse for Størstedelen til Grunde.

²⁾ H. S. var fra Lübeck og var 1663—66 Købmand i Aalborg, hvor han 1663 blev gift med *Marie Petersdatter Røring*, f. i Aalborg 1636. Han flyttede ca. 1666 til Fladstrand, hvor han drev Handel. Begravet 3. Okt. 1672. Enken og Børnene fragik Arv og Gæld. (Vennebjerg H. Tbg. 30. Sept. 1672. »Personalh. Tidsskr.« 7. VI. 156.)

- 1676 betaltes 3 Daler for salig *Mette Olufsdatters* Lejersted (i Kirken).
- 1676 forærede *Knud Hjulmand* 2 Mark til Kirken.
- 1680 betaltes 4 Daler »for et Lig, som blev begravet i Kirken«¹).
- 1681 forærede en *rejsende Mand* 1 Daler, 3 Mark, 8 Skill., og *Poul Gassi* ved Fladstrand gav 1 Dlr. »i hans Svaghed«.
- 1682 gav *Poul Gassi* 2 Mark.
- 1685 bemærker Biskop *Henrik Bornemann* »ej uden Berømmelse«, at Præsten *Claus Kjærulf* ikke i flere Aar har taget sin lovmæssige Betaling for at skrive Kirkens Regnskab.
- 1686 gav Kirken 1 Dlr. 2 Mk. til det nye *Kapel i Fladstrand*.
- 1686 udlaantes af Kirkens Beholdning 24 Sletdlr. til »den fattige Kirke« i *Rubjerg*.
- 1687 betaltes Begravelsespenge for *Søren* i Stendet og »en gammel Pige« i Suderbo, ialt 1 Mk. Samme Aar forærede en ubekendt *Baadsmænd* 3 Mk.; for Klokken at ringe for *Chr. Poulsens Hustru* i Flade betaltes 8 Skill., og Pastor *Jens Wang* gav et Par *Voksløys* paa 16 Marker (o: 4 kg).
- 1688 betaltes 6 Dlr. for salig *Sofie Helvigs* Lig (o: den afdøde Præst *Claus Kjærulfs Hustru Sofie Helvig Iversdatter*, der døde i Sommeren 1688. Hun tjente 1672 paa Vraa og var Søster til *Steen Iversen Thorup*, der ogsaa da var paa Vraa, men 1683 i V. Torup og derefter Forpagter paa Aas i Taars S., død o. 1695)²). Samme Aar betaltes

¹) Kirkebogens »Døde« haves først fra 1784.

²) Han var gift med velb. *Maren Jakobsdatter Friis* af *Landvik* ved Grimstad, død o. 1700, som efter *Steen Iversens* Død var Forpagterske paa Aas og blev gift II med *Anders Christensen*, der fortsatte Forpagtningen.

- 10 Skill. for *Madses* Hustru i Flades Begravelse og 6 Skill. for *Søren Madsen* paa Gaden samt 4 Skill. for »et gammelt Kvindeligt« ved Fladstrand. En *ubekendt Person* forærede Kirken 3 Mark. Præsten *Jens Wang* lod Kirken og Messeklæderne renholde uden Betaling, hvilket glædede Biskoppen.
- 1690 gav *Holger Billes* Arvinger til Bangsbo 15 Dlr. til Kirken (utvivlsomt for hans Begravelse, der fandt Sted 22. Jan. 1690).
- 1692 gav *Henrik Bille* til Bangsbo 3 Dlr.
- 1693 gav *Oluf* paa Vangen 6 Skill. for sin Moders Begravelse, og i Begravelsespenge for *en Kvinde* i »Guds Fred« (o: en Gaard nordligst ved Fladstrand) betalttes 1 Mark.
- 1695 gaves 6 Dlr. for *Elle Tanches* Begravelse (i Kirken, se Side 80) samt 1 Mk., 8 Skill. for *Niels Toersens* Begravelse (paa Kirkegaarden).
- 1696 gav *Otto Arenfeldt* til Knivholt 10 Dlr., *Otto Bille* til Bangsbo 4 Dlr. og Præsten *Jens Wang* 3 Mk., 4 Skill. Fra salig *Maren Simonsdatter* modtog Kirken 9 Dlr., og *Christen Nielsen* og Hustru i Donbæk forærede den 2 Dlr. for to ledige Stolestader.
- 1698 22. Juni gav *Maren Jensdatter Winter*, sal. Borgmester *Laasbys* Enke i Aarhus, 20 Rdlr. til Kirken ved sin Fuldmægtig *J. Kampmann*. Denne Gave staar antagelig i Forbindelse med en eller anden Tildragelse paa Havet.

— — —

Efter Indvielsen af Fladstrands Kapel i 1690 overtog det Flade Kirkes Rolle som »Søfartskirke«, og det synes i nogen Grad at være blevet et Sidestykke til den bekendte Kirke i *Jannerup* i Ty, til hvilken nødstedte

Søfolk i Aarhundreder bragte Ofre¹⁾ eller til *Flosta* Kirke i Dyvaag Sogn mellem Arendal og Tvedestrand²⁾ eller *Vegaardshejens* Kirke ved Risør.

I *Fladstrand Kapel* fandtes i Følge Præsten Jens Olufsen Wangs Meddelelse til Alb. Thura 1727 efternævnte Ting givet af Søfarende: En Tavle med Fremstilling af Døberen Johannes, der døber Kristus i Jordan, givet af *Henrik Brask* fra Kalundborg, en Tavle med Billede af Peders Fiskedræt, givet af *Søren Svane* fra Aarhus, en Tavle med Billede af Jesus og Discipleene paa den oprørte Genesaret Sø, givet af *Just Simonsen* fra Randers, en Tavle med de Vise fra Østerland, givet af *Peder Christensen* fra Aalborg, en Tavle med de Dødes Opstandelse, givet af Skipper *Hans Bruun* fra Flensborg, et Skib, givet af *Jørgen Nielsen* og *Anders Hansen Storm* fra Aarhus, og en Tavle med Moses og Kristus, givet af Skipper *Henrik Lorentsen* fra Flensborg.

Kirkens Værger.

1596—1602 var *Mogens Juel*, † 1605³⁾, til Knivholt Kirkeværge, Regnskabet aflagdes 1597 af ham, men 1599 og 1600 af hans Fuldmægtig *Oluf Bang*. 1603—05 aflagdes det paa Mogens Juels Arvingers Vegne af *Tyge Krabbe* til Bustrup, der 1580 var blevet gift med Mogens Juels Søster Ingeborg Juel.

¹⁾ Se »Jyske Samlinger« 4. III. 338.

²⁾ Denne saakaldte »Lovekirke« blev bygget for Indtægten af et strandet Vrag og var som Jannerup Kirke i Ty kendt viden om blandt Søfolk, der i Havsnød gav Løfte om Gaver til den, hvis de slap fra det med Livet. Over *Flosta* Kordør stod: »Af Vrag min Opkomst er — af Søfolk mest opholdt — naar Sjøen her og der — dem Sorrhig har forvoldt.« (Fr. Scheel: »Den norske Sjøfarts Historie«. II. 131).

³⁾ Kirkeklokken, som bærer hans Navn og Aarstal 161?, er altsaa skænket efter hans Død.

- 1606 var Sognepræsten *Niels Jensen* og *Søren Pedersen* i Røntved Værger.
- 1607 *Jens Mørk* i Køgstrup og *Søren Pedersen* i Røntved.
- 1609 Præsten *Niels Jensen* og *Jens Mørk* i Køgstrup.
- 1610—12 *Jørgen Arenfeldt* til Knivholt.
- 1613—24 *Niels Arenfeldt* til Knivholt.
- 1624 blev *Jens Mørk* i Køgstrup og *Thomas Laursen* i Flade Værger.
- 1630 blev *Palle Tøgersen* i Suderbo og *Søren Pedersen* i Røntved Værger.
- 1632 *Peder Christensen* i Hanbæk og *Søren Pedersen* i Røntved.
- 1634 afgik *Søren Pedersen* som Værge paa Grund af Alder og efterfulgtes af *Just Nielsen* i Torndal.
- 1641 var *Anders Christensen* og *Søren Thomsen* i Flade Værger.
- 1652 var *Anders Lauridsen* i Dal og *Tord Thomsen* i Trunderup Værger.
- 1656 blev *Thomas Christensen* i Smedegaard i Flade Værge i Stedet for *Tord Thomsen*.
- 1668 blev *Jens Pedersen* ved Bangsbostrand og *Thomas Smed* paa Stenhaven Værger.
- 1676 blev *Peder Christensen* i Hanbæk og *Laurids Nielsen* i Køgstrup Værger.
- 1678 var *Laurids Knudsen* i Køgstrup og *Palle Christensen* i Flade Vestergaard Værger.
- 1684 blev *Christen Nielsen Damsgaard* i Flade og *Jens Jensen Safmand* (Savmand) i Flade Værger.
- 1688 blev *Hejle Christensen* i Hanbæk og *Peder Jensen* i Fladbjerg Værger.
- 1694 blev *Jens Nielsen* i Flade og *Christen Lisberg* ved Bangsbostrand Værger.
- 1697 blev *Niels Mortensen* i Røntved og *Thomas Thomsen* i Flade Værger.